

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

MAI HỒNG HÀ

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO
CHO HỘ NÔNG DÂN Ở HUYỆN HÀM YÊN
TỈNH TUYÊN QUANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2014

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

MAI HỒNG HÀ

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO
CHO HỘ NÔNG DÂN Ở HUYỆN HÀM YÊN
TỈNH TUYÊN QUANG**

Chuyên ngành: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP
Mã số: 60 62 01 15

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. NGUYỄN XUÂN DŨNG

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực, và chưa từng được sử dụng hoặc công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và thông tin trích dẫn trong luận văn được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2014

Tác giả luận văn

Mai Hồng Hà

LỜI CẢM ƠN

Luận văn này được hoàn thành là quá trình nghiên cứu và tích lũy kinh nghiệm của tác giả. Trước hết tôi xin được bày tỏ lòng trân thành cảm ơn đối với các lãnh đạo Chi cục thuế huyện Hàm Yên, lãnh đạo Cục thuế tỉnh Tuyên Quang đã tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất để tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi cũng xin bày tỏ lòng cảm ơn đối với Ban giám hiệu trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh, lãnh đạo Khoa Đào tạo Sau đại học trường Đại học Kinh tế và QTKD.

Để có được kết quả này, tôi vô cùng biết ơn và tỏ lòng kính trọng sâu sắc đến PGS.TS. Nguyễn Xuân Dũng - người đã nhiệt tình hướng dẫn tôi làm đề tài và cũng là người đầu tiên tạo cho tôi mong muốn được làm khoa học và cống hiến cho khoa học.

Tôi xin bày tỏ lòng trân thành cảm ơn tới tất cả các bạn bè, đồng nghiệp đã luôn đồng viên giúp đỡ tôi trong những lúc khó khăn nhất.

Luận văn này được hoàn thành không thể không nhắc tới sự giúp đỡ của các cán bộ lãnh đạo huyện Hàm Yên, lãnh đạo các Phòng Lao động, TB&XH, Phòng Nông nghiệp, Phòng Giáo dục - Đào tạo, Phòng Tài nguyên và môi trường, Chi cục Thống kê đã tạo điều kiện rất thuận lợi cho tôi trong việc thu thập số liệu, nghiên cứu địa bàn

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn tới các thành viên trong gia đình tôi, những người đã tạo điều kiện cho tôi cả về vật chất lẫn tinh thần để tôi hoàn thành khoá học cũng như luận văn này.

Một lần nữa tôi xin trân thành cảm ơn sự giúp đỡ của mọi người!

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2014

Tác giả luận văn

Mai Hồng Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng nghiên cứu.....	2
4. Phạm vi nghiên cứu.....	2
5. Ý nghĩa khoa học của đề tài nghiên cứu	2
6. Những đóng góp mới của luận văn.....	3
7. Bố cục của luận văn	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ GIẢM NGHÈO.....	4
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	4
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	4
1.1.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến nghèo đói.....	9
1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài.....	15
1.2.1. Tình hình nghèo đói trên thế giới.....	15
1.2.2. Kinh nghiệm xoá đói giảm nghèo của Trung Quốc.....	17
1.2.3. Kinh nghiệm xoá đói giảm nghèo của Malaysia.....	18
1.2.4. Kinh nghiệm xoá đói giảm nghèo của Việt Nam.....	20
1.2.5. Nguyên nhân dẫn đến đói nghèo ở Việt Nam.....	28
1.2.6. Những giải pháp trong chiến lược xoá đói giảm nghèo ở Việt Nam	32
1.2.7. Bài học kinh nghiệm về giảm nghèo ở huyện Hàm Yên	33
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	34

2.1. Câu hỏi nghiên cứu	34
2.2. Các phương pháp nghiên cứu.....	34
2.2.1. Cơ sở phương pháp luận	34
2.2.2. Phương pháp thu thập thông tin	34
2.2.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	36
2.2.4. Phương pháp phân tích số liệu	36
2.3. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	37
Chương 3: THỰC TRẠNG GIẢM NGHÈO CHO HỘ NÔNG DÂN Ở HUYỆN HÀM YÊN TỈNH TUYÊN QUANG.....	38
3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	38
3.1.1. Đặc điểm điều kiện tự nhiên	38
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội của huyện Hàm Yên	43
3.2. Thực trạng về thu nhập của hộ nông dân nghèo tại huyện Hàm Yên.....	57
3.2.1. Thực trạng giảm nghèo của huyện.....	57
3.2.2. Thực trạng về giảm nghèo của nhóm hộ điều tra.....	61
3.2.3. Phân tích nguyên nhân và các yếu tố ảnh hưởng đến giảm nghèo của hộ nông dân trên địa bàn huyện.....	75
Chương 4: MỘT SỐ PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO CHO HỘ NÔNG DÂN HUYỆN HÀM YÊN - TỈNH TUYÊN QUANG	85
4.1. Định hướng phát triển kinh tế - xã hội huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang	85
4.1.1. Định hướng phát triển chung của huyện	85
4.1.2. Những chỉ tiêu phấn đấu cụ thể.....	86
4.2. Một số giải pháp giảm nghèo cho hộ nông dân	87
4.2.1. Những giải pháp về kinh tế	87
4.2.2. Những giải pháp về quá trình tổ chức thực hiện.....	91
KẾT LUẬN	93
TÀI LIỆU THAM KHẢO	95

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Chuẩn nghèo qua các giai đoạn	9
Bảng 3.1: Tình hình sử dụng quỹ đất của huyện Hàm Yên năm 2012	40
Bảng 3.2: Nhân khẩu và lao động của huyện Hàm Yên năm 2013	44
Bảng 3.3: Tình hình sản xuất lương thực của huyện Hàm Yên năm 2011 -2012	51
Bảng 3.4: Thực trạng hộ nghèo của huyện Hàm Yên 2010-2012	59
Bảng 3.5: Thông tin chung về chủ hộ điều tra năm 2012	61
Bảng 3.6: Tình hình nhân khẩu và lao động của nhóm hộ điều tra năm 2012.....	62
Bảng 3.7: Tình hình đất đai của nhóm hộ điều tra năm 2012.....	63
Bảng 3.8: Tình hình trang bị tài sản phục vụ đời sống của nhóm hộ điều tra năm 2012	65
Bảng 3.9: Tình hình trang bị phục vụ sản xuất của hộ điều tra năm 2012	66
Bảng 3.10: Phân tổ thu nhập theo nhóm hộ điều tra năm 2012	68
Bảng 3.11: Các nguồn thu của nhóm hộ điều tra năm 2012	69
Bảng 3.12: Kết quả sản xuất ngành trồng trọt của nhóm hộ điều tra năm 2012	72
Bảng 3.13: Tình hình sản xuất ngành chăn nuôi của nhóm hộ điều tra năm 2012.....	74
Bảng 3.14: Tổng hợp nguyên nhân dẫn đến đói nghèo của nhóm hộ điều tra năm 2013	76
Bảng 3.15: Tình hình đất đai phục vụ sản xuất của hộ	79
Bảng 3.16: Tình hình vốn và vốn vay của hộ	80
Bảng 3.17: Tổng hợp kinh nghiệm sản xuất của nhóm hộ điều tra	82
Bảng 3.18: Lao động của nhóm hộ điều tra	83
Bảng 3.19: Thu nhập từ làm thuê của hộ điều tra	84

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

TT	Nội dung	Ký hiệu, viết tắt
1	Bình quân	BQ
2	Đồng Đô la Mỹ	USD
3	Lao động - Thương binh và xã hội	LĐ-TB&XH
4	Ngân hàng thế giới	WB
5	Nhà xuất bản	NXB
6	Tổng thu nhập quốc nội	GDP
7	Xoá đói giảm nghèo	XĐGN

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Hiện nay, đói nghèo là một vấn đề mang tính chất toàn cầu. Nó không chỉ là một thực tế đang diễn ra ở nước ta mà còn là một tồn tại phổ biến trên toàn thế giới và trong khu vực. Hơn 25 năm qua, Việt Nam đã đạt được những thành tựu đáng kể trong việc tăng thu nhập và giảm nghèo trong quá trình đổi mới. Năm 2012, Việt Nam đạt được những thành tựu ấn tượng về giảm nghèo do tăng trưởng kinh tế, cải thiện đáng kể về chất lượng cuộc sống cho người dân, thông qua Chương trình mục tiêu quốc gia về xóa đói giảm nghèo, Chương trình phát triển kinh tế - xã hội các xã đặc biệt khó khăn vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2006-2010, Chương trình hỗ trợ giảm nghèo nhanh và bền vững đối với 62 huyện nghèo, chính sách hỗ trợ dân tộc đặc biệt khó khăn (NQ 30a)... Những thành tựu đó tạo được sự đồng thuận trong xã hội và được cộng đồng quốc tế ghi nhận và đánh giá cao. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu to lớn đã đạt được nước ta cũng còn rất nhiều huyện, xã chưa giải quyết tận gốc vấn đề nghèo đói. Những kết quả đạt được chưa mang tính bền vững bởi vì thu nhập của người dân hầu hết đều xoay quanh ở mức cận nghèo. Hiện nay, số người nghèo vẫn còn nhiều và vấn đề nâng cao thu nhập, giúp họ thoát nghèo là một trong những ưu tiên hàng đầu của chính phủ. Để giải quyết vấn đề khó khăn này thì cần phải trả lời được câu hỏi đâu là nguyên nhân của nghèo đói và những yếu tố nào ảnh hưởng đến thu nhập của người nghèo.

Huyện Hàm Yên là một huyện miền núi của tỉnh Tuyên Quang. Cùng với quá trình đổi mới do Đảng và nhà nước đề ra, đời sống của các hộ nông dân tại Huyện đã được cải thiện đáng kể. Tuy nhiên, cho đến nay tỷ lệ nghèo đói của huyện vẫn còn cao. Câu hỏi đặt ra ở đây là làm thế nào để nâng cao thu nhập của hộ nông dân nghèo, giúp họ nâng cao mức sống, cải thiện điều kiện sinh hoạt và giảm nghèo.

Đứng trước thực tế đó, tác giả thực hiện đề tài “*Nghiên cứu một số giải pháp giảm nghèo cho hộ nông dân ở huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang*” nhằm tìm ra giải pháp giúp người dân nghèo cải thiện thu nhập và nâng cao đời sống, góp phần giảm nghèo cho hộ nông dân vùng nghiên cứu.

2. Mục tiêu nghiên cứu

2.1. Mục tiêu tổng quát

Mục tiêu chung của đề tài là đề xuất được các gợi ý về giải pháp nhằm giảm nghèo ở huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.

2.2. Mục tiêu cụ thể

- Hệ thống hóa những vấn đề lý luận và thực tiễn về giảm nghèo và các yếu tố ảnh hưởng đến giảm nghèo.

- Đánh giá thực trạng về giảm nghèo của hộ nông dân ở huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.

- Phân tích ảnh hưởng của các yếu tố đến giảm nghèo cho hộ nông dân tại huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.

- Đề xuất và gợi ý các giải pháp nhằm giảm nghèo cho hộ nông dân tại huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.

3. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là các yếu tố ảnh hưởng đến giảm nghèo cho các hộ nông dân ở huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.

4. Phạm vi nghiên cứu

- *Phạm vi về không gian*: Đề tài nghiên cứu trên phạm vi huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang.

- *Phạm vi về thời gian*: Từ năm 2010 đến năm 2012.

5. Ý nghĩa khoa học của đề tài nghiên cứu

Đề tài là công trình khoa học có ý nghĩa lý luận và thực tiễn, là tài liệu giúp huyện Hàm Yên, tỉnh Tuyên Quang xây dựng một số chính sách, chương trình nhằm giảm nghèo cho các hộ nông dân trên địa bàn